

עלון
דו שבועי

f חפשו
אותנו
בפייסבוק
"ענג שבת"

ענג שבת

פרשת לך לך - וירא

עלון מס' 2 (1392)
(שנה ארבעים)

יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים

ט' במרחשון ה'תשפ"ו

לעילוי נשמת אספירנס תקוה דורך בת פרח ויעקב ז"ל יהי זכרה ברוך!

(31.10.2025)

מעשה אבות סימן לבנים

בפרשת לך לך התורה מתחילה ללמד על האבות הקדושים המכוונים את דרכו של עם ישראל. ירמיהו בנבואתו הראשונה - אחרי נבואת ההקדשה - אומר: "זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה". ירמיהו פותח בנבואה זו, ללמד שאע"פ שרוב הספר יתריע בפני הפורענות והחורבן, נדע שהקב"ה לא מביא את הרעה על עמו בגלל שעזב את ישראל חלילה. אלא דוקא מתוך חמלתו עליהם ורצונו שלא ימחה שם ישראל אם חלילה יגיעו לשפל ממנו אין חזרה. לכן שולח הקב"ה את נביאיו להתנרות בישראל אך מכיוון שישראל לא מקשיבים לנביאים שולח ה' את "שבט אפוי", - אשור בבל ורומא - המכים בישראל להתנרות בהם שיחזרו מדרכם הרעה. ומכריז הקב"ה: זכרתי את האהבה בימי החופה בהר סיני שם הכריזו ישראל נעשה ונשמע ועל קבלתם את התורה לעומת שאר האומות שדחו אותה. ואת זאת מייצג יעקב אבינו "יושב אוהלים". וזכרתי את מסירות הנפש בלכתם אחרי ה' למדבר בעת יציאת מצרים, ואת זאת מייצג יצחק העוקד עצמו על המזבח. וככותרת לכל מכריז ה': "זכרתי לך חסד נעורייך", ימי הנעורים של האומה הישראלית בטרם היותה עם הם ימי אבות האומה. הדבקות בה' מתחילה אצל אברהם שהיה יחיד מול כל האנושות להכריז שה' הוא האלוקים. את זכות שלושת האבות מניף ירמיהו ללמד, שכל הפורענויות הבאות על ישראל היא מאהבת ה' ולא משנאתו. כך בתפילת העמידה אנו אומרים שהקב"ה "מביא גואל לבני בניהם" ה' מביא לנו את הגאולה בכלל ואת המשיח בפרט בגלל שאנו "בני בניהם של האבות". וכדברי המהר"ל: חמור מוליד חמור ושור מוליד שור ומאברהם יצחק ויעקב יצא עם שיש לו את תכונותיהם של אברהם יצחק ויעקב ועל כן הקב"ה ישלח להם גואל. אומנם דרכו המרכזית של אברהם היא החסד שהיא נתינה אין סופית. אך כמו שהורים צריכים לעיתים להפעיל יד לא נעימה כלפי ילדיהם אחרת יחטאו ב"חושך שבטו שונא בנו", כך עומד אברהם בפני הניסיונות של גירוש בנו ישמעאל ועקדת יצחק. עד העקדה, אברהם עבד את ה' בדרך החסד והנתינה וגם גירוש ישמעאל היה מתוך מחשבה להטיב לעולם שיוכל יצחק להמשיך את דרך ה' ולא ליפול לשחיתותו של ישמעאל. לכן מעמיד ה' את אברהם בניסיון העקדה שלכאורה אין בהמתת יצחק שום טוב ותועלת. אלא מבחן לאברהם עד היכן מסירות נפשו לעשות רצון ה'. והקב"ה מכריז: "עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה" מסביר הגר"א: עמידתו של אברהם בניסיון העקדה מוכיחה שאי אפשר לומר שאברהם פעל עד היום רק מתוך לב טוב ורחמנות. שהרי כעת היה עליו לעשות את המעשה האכזרי ביותר וכמעט חייב אותו לציית לעשות את הפעולה הנוראית בה הוא נלחם כל חייו. כל פועלו של אברהם היא לא מתוך לב חלש אלא מתוך דעה גדולה ועוצמות של אמונה. הוא אומנם מתפלל אפילו על סדום בעת שהקב"ה מגלה לו על עונשם המתקרב. אך כאשר הוא מקבל ציווי מפורש לפעול בקשיחות כלפי בניו הוא נאמן לרצון ה'.

גם היום עם ישראל עומד בפני ניסיון עקדה בעת שחטופים רבים המשיכו להאמין ובחרו בדרך אמונה, בזמן של מצוקות קשות ואיומות ולאורך זמן. רבים שולחים את בניהם לעמוד במצוקות המלחמה נוכח פני האויב וקריאות "שמע ישראל" לפני קרב מתרבות. הורים שבניהם היו חטופים קוראים קריאת שמע ברגע פגישתם הראשונה עם כמו בפגישת יעקב עם יוסף. אשרי מי שהולך בדרך האבות ומחזיק בשיפולי גלימתה של האומה ישראלית במיוחד בדור של גאולה.

הרב אליעזר פרידמן, ר"מ בשיבת עטרת נחמיה, נחלת יצחק, תל-אביב

מועדי השבת לך לך

ער"ש מוצ"ש	י-ם	ת"א	חיפה	ב"ש	אילת
17.27	16.15	16.29	17.27	16.33	17.28
17.29	16.29	16.29	17.27	16.33	17.28
17.27	16.19	16.19	17.27	16.33	17.28
17.30	16.33	16.33	17.30	16.33	17.28
17.28	16.26	16.26	17.28	16.26	17.28

זמני היום והלימודים היומיים:

מסבת לך לך - יום'	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.30 - 4.26
זמן הנחת תפילין	5.13 - 5.08
הנץ החמה(מישור)	6.03 - 5.58
הנץ החמה(הנראה)	6.09 - 6.04
ס"ז ק"ש מג"א	7.57 - 7.55
ס"ז ק"ש הגר"א	8.42 - 8.40
חצות היום	11.25 - 11.24
מנחה גדולה	11.55 - 11.55
שקיעת החמה	16.46 - 16.50
צאת הכוכבים ב'	17.36 - 17.40

דף יומי: זבחים מח - נד

מועדי השבת וירא

ער"ש מוצ"ש	י-ם	ת"א	חיפה	ב"ש	אילת
17.22	16.09	16.24	17.22	16.27	17.23
17.24	16.24	16.24	17.22	16.27	17.23
17.22	16.14	16.14	17.22	16.27	17.23
17.25	16.27	16.27	17.25	16.27	17.23
17.23	16.21	16.21	17.23	16.21	17.23

זמני היום והלימודים היומיים:

מסבת וירא - יום'	(אופק ת"א)
עלות השחר	4.35 - 4.31
זמן הנחת תפילין	5.19 - 5.14
הנץ החמה(מישור)	6.09 - 6.04
הנץ החמה(הנראה)	6.15 - 6.10
ס"ז ק"ש מג"א	8.00 - 7.57
ס"ז ק"ש הגר"א	8.46 - 8.43
חצות היום	11.25 - 11.25
מנחה גדולה	11.56 - 11.55
שקיעת החמה	16.41 - 16.45
צאת הכוכבים ב'	17.31 - 17.35

דף יומי: זבחים נה - סא

שבת פרשת לך לך

ההפטרה: "למה תאמר יעקב" (ישעיהו מ, כז).

קודם תפילת מוסף מברך הש"ץ למתענים שני חמישי ושני יום שני י"ב במרחשון: **תענית שני תנינא.**

אומרים סליחות ואבינו מלכנו. כשיש חתן או ברית מילה אומרים הסליחות עד "הרחמים והסליחות". החתן ובעל הברית אין אומרים הסליחות. קוראים בתורה בפרשת השבוע על הסדר. במנחה, אם יש עשרה מתענים קוראים בתורה "ויחל" כבתענית ציבור. היום אין הרבה בתי כנסיות שנוהגים בתפילה סדר תעניות בה"ב.

שבת פרשת וירא

ההפטרה: "ואשה אחת" (מלכים ב' ד, א).

טל ומטר

מיום חמישי כ"ב במרחשון ואילך, אם ספק לו אם אמר 'משיב הרוח ומוריד הגשם' אין צריך לחזור, כי חזקה שאמר במשך 30 יום, או אפילו אם אמר באחד הימים הקודמים 90 פעמים 'מחיה מתים אתה, רב להושיע משיב הרוח ומוריד הגשם', אינו חוזר עוד מספק.

גבורת גשמים בסגול - שתי ברכות בתפילת עמידה המתייחסות לגשמים. הראשונה היא הברכה השנייה בתפילת העמידה - ברכת הגבורות. עניינה הוא לשבח את ה' על הורדת הגשמים על פני הארץ - הקשר בין הגשם לתחיית המתים והיכולת של ה', בורא שמים וארץ להחיות מתים ולהפריח שממות, על ידי הגשם שנותן חיים לכל צומח ולכל חי על פני האדמה.

בהזכרה של: "מכלכל חיים בחסד..." יש המשך ורצף לגבורת גשמים. מכך נלמד כי: יש לומר: "משיב הרוח ומוריד הגשם, מכלכל חיים בחסד..." לכן, יש לבטא את המילה גשם בסגול (ולא בקמץ), כי המילה גשם לא בסוף פסוק, אחרי גשם יבוא פסוק ולא נקודה.

הברכה השניה "ותן טל ומטר לברכה" אותה התחלנו להזכיר ב-ז' במרחשון. מתפלל ששכח לשאול גשמים (לומר "ותן טל ומטר...") בחורף: אם נזכר קודם שסיים את תפילתו יכול לבקש גשם גם במקומות אחרים: א. אם נזכר בתוך ברכת "ברך עלינו" יאמר "ותן טל ומטר" במקום בו נזכר וימשיך בתפילתו.

ב. אם נזכר לאחר שאמר "ברוך אתה ה' ש של סיום הברכה "מברך השנים", יסיים "למדני חוקיך" ויחזור ל"ברך עלינו". ואם אמר "ברוך אתה ה' מברך" - יאמר "השנים" ואח"כ, יאמר מיד "ותן טל ומטר לברכה" (במשנה ברורה אומר שכדי שלא יהיה הפסק יאמר "ותן טל ומטר" ב"שמע קולנו". אבל פוסקים אחרים סוברים שיאמר מיד, כי מי יודע אם ב"שמע קולנו" יזכור). ג. אם נזכר טרם שהתחיל "תקע בשופר" - יאמר מיד "ותן טל ומטר לברכה" וימשיך "תקע בשופר".

ד. אם נזכר אחרי שהתחיל "תקע בשופר", אפילו אמר רק מילת "תקע" ימשיך עד "שומע תפילה" ושם יאמר "ותן טל ומטר לברכה..." כי אתה שומע תפילת כל פה"ו וכי'.

ה. אם נזכר אחרי שאמר "ברך אתה ה'" ולא סיים "שומע תפילה", יאמר "למדני חוקיך. תן טל ומטר לברכה. כי אתה שומע תפילת וכו'".

ו. אם נזכר אחרי שסיים ברכת "שומע תפילה" ולפני שהתחיל ברכת "רצה", יאמר שם "ותן טל ומטר לברכה". ז. אם נזכר אחרי שהתחיל ברכת "רצה", אפילו אמר רק מילת "רצה", עוצר במקום שנוזר וחוזר לברכת "השנים" ומתחיל "ברך עלינו" וממשיך בברכות "תקע" "השיבה" וכו' על הסדר.

ח. אם נזכר רק אחרי שאמר "יהיו לרצון אמרי פי" האחרון, הסמוך ל"עושה שלום", אפילו אם טרם עקר רגליו, חייב לחזור לתחילת תפילת שמונה עשרה (עיין בא"ח בשלח יח, כה"ח קיז ס"ק כח). אם נזכר לפני חזרת הש"ץ ימתין ויחזור על תפילתו עם החזן, אך אם נזכר לאחר מכן יחזור ביחידות.

"וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה' (וירא יט, כז)

כתב הרמב"ם (תפלה א, א): מצות עשה להתפלל בכל יום, שנאמר: "ועבדתם את ה' אלקיכם". מפי

השמועה למדו, שעבודה זו היא תפלה, שנאמר: "ולעבדו בכל לבבכם". אמרו חכמים: איזו היא עבודה בלב - זו תפלה, ואין מנין התפלות מן התורה. ואין משנה (נוסח) התפלה הזאת מן התורה. ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה... אם "אבות תקנום" או "כנגד תמידין תקנום", הוא רק על זמן התלות גמניינם. ברכות כו, ב: "איתמר: רבי יוסי ברבי חנינא אמר: (שלש) תפלות (ביום - שלשה) אבות תקנום, ורבי יהושע בן לוי אמר: תפלות - כנגד תמידין תקנום". בשו"ת תשבץ (ב, קסא) כתב שגם בזמן שהיו מקריבים קרבנות בבית המקדש היו מתפללים, שהרי אמרו (סוכה נג, א) שבבית השואבה היו מקריבין תמיד של שחר וממנו הולכים לתפילת שחרית. ברכות (שם): אברהם תקן תפילת שחרית, שנאמר: וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם, ואין עמידה אלא תפלה, שנאמר (תהלים קו, ל): ויעמד פנחס ויפלל.

תפילת שמונה עשרה היא ה-תפילה היא העיקר... על מה ראוי לדלג כדי להגיע לתפילה במניין?

המאחר לתפילה ורואה שהציבור עומד לסיים את פסוקי דזמרה, מוטב שידלג על פרקים מפסוקי דזמרה כדי להתפלל במניין, מפני שמעלת התפילה במניין גדולה ממעלת אמירת פסוקי דזמרה.

שכל עניין אמירת פסוקי דזמרה הוא כדי להתכונן לתפילה, שמתוך כך תתקבל יותר (ברכות ח, א). לפיכך, המאחר לתפילה מוטב שידלג על רוב ברכות השחר, קרבנות ופרקים מפסוקי דזמרה, כדי שיספיק להתפלל שמונה-אבל על 'ברוך שאמר', 'אשרי' ו'ישתבח' לא ידלג, כדי שלא להפסיד את אמירתם מפני שברכות פסוקי דזמרה נתקנו על אמירת השבחים שלפני התפילה, ומי שלא הספיק לאומרם לפני התפילה, אינו רשאי לאומרם אחריה, וכדי לומר את הברכות של פסוקי דזמרה, חייבים לומר לכל הפחות פרק אחד, לפיכך יאמר את הפרק החשוב ביותר שהוא 'אשרי'.

וכן צריך להקפיד לומר לפני התפילה את ברכת 'אלקי נשמה' וברכות התורה, שאם לא יאמרם לפני התפילה - יפסידם (מ"ב נב, ט, ובאו"ה שם). כמובן שצריך לפני התפילה להתעטף בטלית ולהניח תפילין, לכתחילה ישתדל לכוון את דילויו כך שיספיק להתפלל עם הציבור תפילת עמידה בלחש. אבל אם הוא רואה שלא יוכל לומר את הברכות ואשרי ולהספיק בלחש עם הציבור, ישתדל להתפלל עם חזרת הש"ץ, שגם באופן זה הוא נחשב כמתפלל במניין לרוב הפוסקים.

אמירת קרבנות בשחרית - חובה לומר פרשת התמיד קרבנות חלק חשוב של תפלת שחרית (שולחן ערוך סי, מח). והעיקר הוא לומר פרשת התמיד מ"ידבר משה... צו את בני ישראל... עד "ריח ניחוח לה'", וכן חייב לומר כל פרק איזהו מקומן ובריתא דרבי ישמעאל. בשבת ובראש חודש מוסיפים את הפסוקים שלהם. בחיי אדם (כלל יט ה"א) הזכיר שפרשת התמיד במקום קרבן התמיד. יש יותר חשיבות לאמירת פרשת התמיד שהוא חובה בזמן שבת המקדש קיים על כל ישראל להקריבו בכל יום בקר ועפר, ולפיכך קבעו פרשת התמיד לאמרו כל ישראל דבר יום ביומו לשלם פרים שפתינו במקום הקרבת התמיד.

המשך מעמוד 3

אלא שרבים חלקו על היתר זה שהרי הבית יוסף (רע"ו) כתב מפורשות שאסור להנות מנר שהודלק עבורו אפילו אם קצץ. ויש הבדל אם מלאכה נעשית בבית הגוי ונהנים ממנו במוצאי שבת, לבין נעשה בבית יהודי ונהנים ממנו בשבת עצמה. לסיכום, יש ג' דרגות בהיתר ליהנות ממלאכת גוי בקבלנות: אם אפשר לבצע את המלאכה לפני או אחרי שבת, מותר (מגן אברהם). יש שהקלו אף כשבורר שיעשה בשבת, כל עוד לא באמרו לו במפורש (לדעת רבים ובראשם הרב עובדיה יוסף). ויש שהתירו ליהנות מהמלאכה אף בשבת עצמה אם נעשתה בקבלנות, אולם רוב הפוסקים החמירו בכך.

האם מותר ליהנות ממלאכת גוי הנעשית בשבת בקבלנות?

אחת הדרכים שבהן הותר ליהודי ליהנות ממלאכה שגוי עשה בשבת היא כשמדובר בקבלנות – כלומר, הגוי מקבל תשלום קצוב בעבור תוצאה, ולא שכר שעת. לדוגמה, אם מוסר את רכבו לגוי לתיקון, ומשלם לו סכום מוסכם מראש, אף אם הגוי יעבוד בשבת, הדבר נחשב ש"אדעתיה דנפשיה קעביד" – הוא פועל על דעת עצמו, והיהודי אינו מצווה עליו לעבוד דווקא בשבת.

אולם להיתר קיימות מספר הגבלות. ראשית, יש להקפיד שהמלאכה תיעשה בצנעה. אם מדובר במלאכה הנעשית בגלוי בביתו של ישראל, כגון התקנת פרגולה בביתו, עלולים הרואים לחשוב שהיהודי שוכר את הגוי בשכר יומי, ולכן הדבר אסור (שו"ע או"ח רמ"ד, א). המגן אברהם העיר על מנהג מקובל בזמנו, שבו הגוי היה מפנה את הזבל מרחוב היהודים גם בשבת. לדבריו כיוון שמדובר במלאכה הנעשית לציבור כולו אין לחשוש לחשד. אך האחרון נים חלקו עליו וכתבו שראוי להחמיר (משנ"ב שם סק"ג). היתר דומה לקבלנות הוא לשכור גוי לתקופה ארוכה בעבור מלאכה מסוימת, למשל תשלום גלובלי שנתי עבור כתיבה או אריגה. הרמ"א הגביל היתר זה דווקא כששכרו למלאכה מסוימת, ולא כששוכר הגוי לכל מלאכה (שם סע' ה). עוד כתב השולחן ערוך (רע"ו, א) שאם גוי הדליק נר בשבת עבור יהודי, אסור ליהנות בשבת, גם אם עשה בקבלנות, הואיל והיהודי נהנה ממלאכה אסורה בשבת עצמה.

השולחן ערוך (רנ"ב, ב) פסק על פי הר"ן שמותר למסור לגוי בגדים לכיבוס בקבלנות לפני שבת, ובלבד שלא יאמר לו במפורש שיעבוד בשבת. המשנה ברורה הוסיף שאם אמר לגוי שהוא צריך את הבגדים מיד בצאת השבת – הדבר כמוהו כאמירה ישירה שיעשה בשבת, ואסור. כמו כן, אסור לומר לגוי בערב שבת לקנות עבורו מוצר בשבת (שו"ע ש"ז, ג'). אך כתב ההגהות מרדכי שיכול לומר לו "קנה לעצמך, ואם אצטרך אקנה ממך אחרי שבת" כמו במכירת חמץ. המשנה ברורה (סקט"ו) הוסיף שאם יום השוק חל בשבת, הרי זה כאילו מזכיר לו בפירוש לקנות בשבת, ולכן אסור.

לכן, כאשר יהודי מוסר רכב לתיקון בערב שבת ומבקש לקבלו בראשון, אף שיודע שהגוי יעבוד בשבת – אם השכר קצוב בקבלנות ולא אמר לגוי שיעבוד בשבת, הדבר מותר, שהרי היה יכול לתקן בצאת השבת. אך אם ברור שאין לו די זמן אלא אם יעבוד גם בשבת, בזה נחלקו הפוסקים. לדעת המגן אברהם והמשנ"ב זה דומה ליום שוק החל בשבת שאסור לתת כסף לגוי שיקנה, כי ידוע שאי אפשר לקנות אלא בשבת. אולם הרבה אחרונים כתבו שלדעת מרן הבית יוסף בדעת הר"ן כל שקצץ בקבלנות, אין איסור אלא אם אומר מפורשות שיקנה בשבת (בית יהודה, מנחת כהן, רב ברכות, רב פעלים, שו"ת פריה דיוסף, ישמח לבב ועוד) ולכן לדעת הרב עובדיה במקום צורך ניתן להקל (שו"ת יחווה דעת חלק ג סימן יז).

אך האם יהיה מותר לקצוץ עם גוי של שבת שיעשה מלאכות בשבת? במקומות רבים היה מקובל שהגוי עושה את כל הפעולות בבית חכנסת, כגון הדלקת האור וכיבוי. בשו"ת רב פעלים (חלק ב – אורח חיים סימן מג) נשאל בזה וניסה ליישב את המנהג. לדבריו על פי הבית יוסף בדעת הר"ן, כל שקצץ מותר תמיד. והחמירו רק בבית של ישראל מפני הרואים שחוש"דים שמקבל תשלום בשעות, אך בבית חכנסת אין חשש שיחשדו. עוד הביא ראה מהמגן אברהם (רע"ו סעיף קטן ט"ו) שהתיר להנות מהסקה יומית שעושה גוי בקבלנות ומדליק גם בשבת, זה נחשב כאילו עשה מדעתו גם כשעושה בשבת.

המשך בעמוד 2 למטה

המקור לאיסור ערכאות

המקור ליסוד ההלכתי של איסור ערכאות מוכר היטב לכל לומדי פרשת השבוע עם פירוש רש"י. פרשת משפטים פותחת בפסוק הבא: "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" (שמות כא, א). רש"י מפרש את המילה 'לפניהם' כמקור לאיסור הפנייה לערכאות של גוים: "לפניהם – ולא לפני גוים". ואפילו אם ידעת בדין אחד שהם דנין אותו כדיני ישראל, אל תביאהו בערכאות שלהם, שהמביא דיני ישראל לפני גוים מחלל את השם.

על פי פירושו של רש"י, התורה אוסרת הגשת תביעה לערכאות של גוים בשני מצבים חלופיים: הן במקרה שהפנייה לערכאות תוביל לתוצאה שונה מדין תורה, והן במקרה שלא יהיה הבדל בין התוצאה המשפטית בערכאות הגוים לבין התוצאה ההלכתית על פי דין התורה. פירושו של רש"י מעורר מספר שאלות פרשניות מהותיות: א. לאילו שופטים מותר לפנות רש"י מפרט את הגורמים השיפוטיים שאסור לפנות אליהם, אולם מהו הכלל הפרשני המגדיר את הגורמים השיפוטיים שמותר לפנות אליהם? ב. באילו ענינים משפטיים חל האיסור? האם הכוונה לכל נושא המובא להכרעה שיפוטית? ג. מהו המקור ההלכתי לקביעתו של רש"י כי מדובר בחילול השם?

בנוגע לפסוק "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" קיים מגוון רחב של מדרשי הלכה, אשר עליהם הסתמך רש"י בפירושו "לפניהם ולא לפני עכו"ם". בין המקורות הללו, מדרש תנחומא דן בעיקרון זה במספר מקומות. המדרש קובע איסור מוחלט על הגשת תביעה לפני בתי דין של גוים (תנחומא משפטים ו). עיקרון זה אינו מותנה בתוצאת ההליך המשפטי, אלא חל באופן גורף על כל פנייה לערכאות של גוים. הבסיס ההלכתי נשען על הדרשה 'לפניהם' – דהיינו לפני בתי דין יהודיים ולא לפני גוים. המדרש מוסיף דרשה שלא הובאה ברש"י: "לפניהם – ולא לפני הדיוטים" וזוהם של ההדיוטים הללו טעונה בירור – האם גם הם נכללים בקטגוריית הגוים?

מקום נוסף במדרש תנחומא עוסק בקשר המהותי בין פרשת משפטים לעשרת הדיברות הקודמות לה. על פי המדרש, המשפטים אינם מהווים תחליף למצוות שנצטוו בעשרת הדיברות, אלא להיפך – הם מעניקים להן יוקרה וכבוד נוספים. לאחר מכן קובע המדרש: "לפניהם ולא לפני אומות העולם". יש להדגיש כי במדרש זה הדיון נסוב סביב מהותם של חוקי התורה לעומת מהותם של חוקי אומות העולם. בהקשר זה אין המדובר בביטול מערכת משפט אחת ע"י אחרת, אלא בהבחנה בין שתי מערכות לגיטימיות לכאורה,

כאשר אחת מהן נחשבת מכובדת ונעלה יותר. מדרש תנחומא דן גם בסוגיית הגשת תביעה של יהודי נגד יהודי אחר בערכאות של גוים. על פי מקור זה, האיסור מבוסס על חילול השם הנגרם מהגשת תביעה לפני שופט מאומות העולם. נראה כי הפסול נעוץ בזהותם של השופטים ולא במהותה של מערכת המשפט כשלעצמה. המדרש מבהיר עיקרון זה באמצע עות משל. על פי המשל, חולה שאין לו סיכוי להבריא רשאי לאכול כרצונו, ואילו חולה בעל סיכוי להבריא חייב לשמור על עצמו ולנהוג כראוי. על פי הנמשל, מערכת המשפט של התורה מהווה את המערכת הבריאה המביאה חיים. לעומתה, מערכת החוקים של אומות העולם נחשבת ירודה. לעם ישראל ניתנה הבטחה גאולית: אם ישמור על מערכת המשפט של התורה, יזכה לבניין בית המקדש ולהקמת הסנהדרין. אף שהחלקים הקודמים של המדרש התמקדו בזהותם של השופטים – בני אומות העולם, חלק זה מתמקד במערכת המשפט עצמה. יתכן שבחלקים העוסקים בזהות השופטים מדובר באיסור מוחלט, ואילו שימוש בדין המהותי של הגוים מהווה החלטה בלתי נבונה – אך לא בהכרח אסורה מבחינה הלכתית.

בעלון הבא – גישת הרמב"ן לאיסור ערכאות.